

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1962-1963.

8 MAI 1963.

**Projet de loi modifiant la loi du 17 avril 1878
contenant le titre préliminaire du Code de procé-
dure pénale.**

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DE LA JUSTICE (1)
PAR M. **ROLIN**.

MESDAMES, MESSIEURS,

Dans l'exposé des motifs extrêmement concis qui accompagne le projet de loi déposé à la Chambre, il y a près de dix ans par M. le Ministre de la Justice du Bus de Warnaffe et qui est aujourd'hui soumis à Votre approbation, l'unique motif invoqué en faveur du projet est qu'il réalise en une matière importante l'alignement de la législation belge sur les législations luxembourgeoise et néerlandaise.

L'examen des dispositions législatives néerlandaise et luxembourgeoise traitant de la même question et qui sont reproduites en annexe, ne légitime que partiellement cette présentation des choses.

C'est ainsi que la loi néerlandaise ne connaît pas en matière répressive la citation directe, ce qui donne une toute autre portée à une des dispositions essentielles que le projet prétend lui emprunter.

(1) Les membres suivants ont participé aux délibérations de la Commission :

MM. Rolin, président-rapporteur; Camby, Chot, De Baeck, Dua, Dulac, Hambye, Housiaux, Lagae, Lilar, Moureaux, Nihoul, Ohlin, Orban Renquin, Van Bogaert, Van Cauwelaert, Vandekerckhove, MM. Van Hoeylandt et Van Laeys.

R. A 6461.

Voir :

Document du Sénat :

125 (Session de 1962-1963) : Projet transmis par la Chambre des Représentants.

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 1962-1963.

8 MEI 1963.

**Ontwerp van wet tot wijziging van de wet van
17 april 1878 bevattende de voorafgaande titel
van het Wetboek van Strafvordering.**

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE VOOR DE
JUSTITIE (1) UITGEBRACHT
DOOR DE H. **ROLIN**.

DAMES EN HEREN,

In de uiterst beknopte memorie van toelichting bij dit ontwerp van wet, dat bijna tien jaar geleden bij de Kamer werd ingediend door de Minister van Justitie, de heer du Bus de Warnaffe, en U thans ter goedkeuring wordt voorgelegd, wordt als enige reden voor de aanneming van het ontwerp aangegeven dat het de Belgische wet op een belangrijk gebied in overeenstemming brengt met de Luxemburgse en de Nederlandse wet.

Het onderzoek van de wettelijke bepalingen die in Nederland en Luxemburg dezelfde materie regelen en als bijlage bij dit verslag zijn afgedrukt, wijst erop dat die voorstelling van zaken slechts ten dele juist is.

De Nederlandse wet kent namelijk de rauwelijke dagvaarding in strafzaken niet en dit geeft een geheel andere betekenis aan een van de wezenlijke bepalingen die het ontwerp uit Nederland beweert over te nemen.

(1) De volgende leden hebben aan de beraadslagingen van de Commissie deelgenomen :

De heren Rolin, voorzitter-verslaggever; Camby, Chot, De Baeck, Dua, Dulac, Hambye, Housiaux, Lagae, Lilar, Moureaux, Nihoul, Ohlin, Orban Renquin, Van Bogaert, Van Cauwelaert, Vandekerckhove, de heren Van Hoeylandt en Van Laeys.

R. A 6461.

Zie :

Gedr. St. van de Senaat :

125 (Zitting 1962-1963) : Ontwerp overgezonden door de Kamer van Volksvertegenwoordigers.

Quant à la législation luxembourgeoise, on ne trouve pas dans l'article 5 du Code d'Instruction criminelle, tel que l'a modifié l'arrêté grand ducal du 25 mai 1944, la double exigence pour la répression d'infractions de droit commun, qu'elles soient prévues à la fois par la loi nationale de l'inculpé et par celle du pays où elles ont été commises. Il est vrai qu'elle figurait par contre dans le texte antérieurement en vigueur, mais les juristes luxembourgeois sont partagés quant au point de savoir si la disposition y relative a été maintenue ou abrogée.

Il convient de remarquer d'autre part que la modification qu'il est proposé d'apporter à la loi belge ne verra en rien son application limitée aux Pays-Bas et au Luxembourg, et qu'il convient d'en apprécier les effets en général. Or, on ne peut se dissimuler que si la similitude entre le droit pénal belge et le luxembourgeois ou hollandais est suffisamment grande pour qu'on ne doive pas craindre que la référence à ces législations étrangères paralyse des poursuites chez nous et s'il n'en va pas de même de beaucoup d'autres pays, la situation peut être fort différente dans d'autres pays asiatiques ou africains.

Ces observations n'impliquent pas cependant que le projet doive être accueilli avec un préjugé défavorable. Votre Commission accueille au contraire avec une grande faveur l'innovation essentielle faisant l'objet du premier paragraphe, lequel concilie parfaitement la nécessité pour nos tribunaux de ne pas prononcer de condamnation qui n'ait pas sa base dans la loi pénale belge et le caractère territorial de la loi pénale étrangère comme belge qui, hors le cas où il s'agit d'une infraction contre la sûreté de l'Etat ou contre la foi publique, postule que la criminalité d'un acte s'apprécie suivant la loi du lieu où il a été accompli.

Quant au paragraphe 2 de l'article premier du projet, il est destiné à prendre la place de l'ancien article 8 et s'en écarte essentiellement sur deux points :

1° plus clairement que le texte ancien, il réserve le monopole de la poursuite au ministère public et exclut la citation directe;

2° tandis que le texte ancien ne s'appliquait qu'au cas d'infractions commises par un Belge à l'étranger contre un étranger, le nouveau texte ne fait plus de distinction sur ce point suivant la nationalité de la victime, se bornant à réserver au cas de victime étrangère l'exigence que l'action du ministère public ait été déclenchée par la plainte de la victime ou l'avis officiel de l'autorité étrangère.

Votre Commission ne considère pas cette dernière extension comme justifiée. On ne voit pas pourquoi en effet lorsque la victime est Belge aussi bien que l'auteur de l'infraction, elle serait privée du droit de citation directe, alors que si l'auteur est rentré en Belgique, il ne peut plus être poursuivi qu'en Belgique, vu l'impossibilité pour la justice étrangère d'en obtenir l'extradition. Il y a donc lieu de modifier comme suit la rédaction des deux premiers alinéas du § 2 :

Wat betreft de Luxemburgse wet, vindt men in artikel 5 van het Wetboek van strafvordering, zoals gewijzigd bij Groothertogelijk besluit van 25 mei 1944, voor de bestraffing van de gemeenrechtelijke misdrijven niet de dubbele eis dat zij tegelijk strafbaar moeten zijn gesteld door de nationale wet van de verdachte en door die van het land waar zij bedreven zijn. De tekst, die vroeger van kracht was, stelde die eis wel maar de Luxemburgse juristen zijn sterk verdeeld over de vraag of die bepaling gehandhaafd dan wel opgeheven is.

Op te merken valt anderzijds dat de toepassing van de wijziging die in de Belgische wet wordt voorgesteld, niet beperkt zal zijn tot Nederland en Luxemburg zodat men de algemene gevolgen ervan onder ogen dient te zien. Men bedenke hierbij, zo de overeenstemming tussen het Belgisch strafrecht en dat van Luxemburg of Nederland groot genoeg is om niet te moeten vrezen dat de verwijzing naar die vreemde wetten de vervolgingen bij ons zal verlammen, dit niet het geval is in vele andere landen en de toestand wel zeer verschillend kan zijn in aziatische of afrikaanse landen.

Deze opmerkingen betekenen evenwel niet dat het ontwerp ongunstig moet worden onthaald. Uw Commissie is integendeel zeer gunstig gestemd t.o.v. de wezenlijke nieuwigheid die in de eerste paragraaf is neergelegd, omdat die bepaling de noodzakelijkheid voor onze rechtbanken om geen veroordeling uit te spreken die niet berust op de Belgische strafwet, in overeenstemming brengt met het territoriaal karakter van de vreemde zowel als van de Belgische strafwet die, behalve in geval van misdrijf tegen de veiligheid van de Staat of de openbare trouw, eist dat het misdadig karakter van een handeling wordt beoordeeld overeenkomstig de wet van de plaats waar zij gepleegd is.

§ 2 van artikel 1 van het ontwerp, dat in de plaats moet komen van het vroegere artikel 8, wijkt evenwel van deze bepaling af, vooral op twee punten :

1° de tekst stelt duidelijker dan vroeger, dat de vervolging uitsluitend mag worden ingesteld door het openbaar ministerie en sluit de rauwelijkse dagvaarding uit ;

2° de vroegere tekst was slechts toepasselijk op misdrijven door een Belg in het buitenland tegen een vreemde begaan, terwijl de nieuwe tekst op dat gebied geen onderscheid meer maakt naar de nationaliteit van het slachtoffer, maar ten aanzien van het vreemde slachtoffer alleen nog eist dat aan het optreden van het openbaar ministerie een klacht van het slachtoffer of een officieel bericht van de buitenlandse overheid ten grondslag moet liggen.

Uw Commissie acht deze uitbreiding niet verantwoord. Zij begrijpt namelijk niet waarom het slachtoffer, wanneer het evenals de dader van het misdrijf van Belgische nationaliteit is, het recht van rauwelijkse dagvaarding moet verliezen, aangezien de dader, wanneer hij in België is teruggekeerd, alleen nog in België kan worden vervolgd, omdat de buitenlandse justitie in dat geval onmogelijk nog zijn uitlevering kan verkrijgen. De twee eerste leden van § 2 dienen dan ook gewijzigd te worden als volgt :

« Si l'infraction a été commise contre un étranger, la poursuite ne pourra avoir lieu que sur réquisition du ministère public et devra en outre être précédée d'une plainte etc. ».

Le projet ainsi amendé est adopté à l'unanimité, ainsi que le présent rapport.

Le Président-Rapporteur,
H. ROLIN.

*
**

TEXTE PRESENTE
PAR LA COMMISSION.

ARTICLE PREMIER.

L'article 7 de la loi du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du Code de procédure pénale est remplacé par la disposition suivante :

« Article 7. — § 1^{er}. Tout Belge qui, hors du territoire du Royaume, se sera rendu coupable d'un fait qualifié crime ou délit par la loi belge pourra être poursuivi en Belgique si le fait est puni par la législation du pays où il a été commis.

» § 2. Si l'infraction a été commise contre un étranger, la poursuite ne pourra avoir lieu que sur réquisition du ministère public et devra, en outre, être précédée d'une plainte de l'étranger offensé ou de sa famille ou d'un avis officiel donné à l'autorité belge par l'autorité du pays où l'infraction a été commise.

» Dans le cas où l'infraction a été commise, en temps de guerre, contre un ressortissant d'un pays allié de la Belgique au sens de l'alinéa 2 de l'article 117 du Code pénal, l'avis officiel peut également être donné par l'autorité du pays dont cet étranger est ou était ressortissant. »

Art. 2.

L'article 8 de la même loi, complété par l'article premier de la loi du 30 avril 1947, est abrogé.

« Indien het misdrijf gepleegd is tegen een vreemdeling, kan de vervolging slechts plaatshebben op vordering van het openbaar ministerie en moet zij bovendien voorafgegaan worden door een klacht ... ».

Het aldus gewijzigde ontwerp is met algemene stemmen aangenomen.

Dit verslag is met algemene stemmen goedgekeurd.

De Voorzitter-Verslaggever,
H. ROLIN.

*
**

TEKST VOORGEDRAGEN
DOOR DE COMMISSIE.

EERSTE ARTIKEL.

Artikel 7 van de wet van 17 april 1878 bevattende de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering, wordt door de volgende bepaling vervangen :

« Artikel 7. — § 1. Iedere Belg, die zich buiten het grondgebied van het Rijk schuldig maakt aan een feit dat door de Belgische wet misdaad of wanbedrijf wordt genoemd, kan in België vervolgd worden indien op het feit door de wet van het land waar het gepleegd werd, straf is gesteld.

» § 2. Indien het misdrijf gepleegd is tegen een vreemdeling, kan de vervolging slechts plaats hebben op vordering van het openbaar ministerie en moet zij bovendien voorafgegaan worden door een klacht van de beledigde vreemdeling of van zijn familie of door een officieel bericht aan de Belgische overheid gegeven door de overheid van het land waar het misdrijf werd gepleegd.

» Ingeval het misdrijf werd gepleegd in oorlogstijd tegen een onderdaan van een land dat, in de zin van lid 2 van artikel 117 van het Wetboek van strafrecht bondgenoot van België is, kan het officieel bericht eveneens gegeven worden door de overheid van het land waarvan die vreemdeling een onderdaan is of was ».

Art. 2.

Artikel 8 van dezelfde wet, aangevuld bij het eerste artikel van de wet van 30 april 1947, wordt opgeheven.

ANNEXE 1.**Législation néerlandaise.**

Code pénal (3-3-1881).

Article 5. — La loi pénale néerlandaise sera applicable au Néerlandais qui, hors du territoire du royaume, se sera rendu coupable, en Europe :

1° d'un des crimes et délits prévus par les titres I et II du livre II et par les articles 206, 237, 388 et 389;

2° d'un fait considéré par la loi pénale néerlandaise comme un crime ou un délit puni par la loi du pays où il a été commis.

Le prévenu pourra également être poursuivi s'il n'a acquis la nationalité néerlandaise qu'après avoir commis le fait.

BIJLAGE 1.**Nederlandse wetgeving.**

Wetboek van Strafrecht (3-3-1881).

Artikel 5. — De Nederlandse strafwet is toepasselijk op de Nederlander die zich buiten het rijk in Europa schuldig maakt :

1° aan een der misdrijven omschreven in de Titels I en II van het Tweede Boek, en in de artikelen 206, 237, 388 en 389;

2° aan een feit hetwelk door de Nederlandse strafwet als misdrijf wordt beschouwd en waarop door de wet van het land, waar het begaan is, straf is gesteld.

De vervolging kan ook plaats hebben, indien de verdachte eerst na het begaan van het feit Nederlander wordt.

ANNEXE 2.

Législation luxembourgeoise.

Code d'instruction criminelle.

Article 5. — Tout Luxembourgeois qui, hors du territoire du Grand-Duché s'est rendu coupable d'un crime puni par la loi luxembourgeoise, peut être poursuivi et jugé dans le Grand-Duché.

Tout Luxembourgeois qui, hors du territoire du Grand-Duché s'est rendu coupable d'un fait qualifié délit par la loi luxembourgeoise, peut être poursuivi et jugé dans le Grand-Duché...

Toutefois, sauf en ce qui concerne les crimes et délits commis en temps de guerre, qu'il s'agisse d'un crime ou d'un délit, aucune poursuite n'aura lieu lorsque l'inculpé jugé en pays étranger du chef de la même infraction, aura été acquitté.

Il en sera de même lorsque, après avoir été condamné, il aura subi ou prescrit sa peine ou qu'il aura été gracié.

Toute détention subie à l'étranger par suite de l'infraction qui donne lieu à la condamnation dans le Grand-Duché, sera imputée sur la durée des peines emportant privation de la liberté.

En cas de délit commis contre un particulier luxembourgeois ou étranger, la poursuite ne peut être intentée qu'à la requête du Ministère public; elle doit être précédée d'une plainte soit de la partie offensée ou de sa famille, soit d'une dénonciation officielle à l'autorité luxembourgeoise par l'autorité du pays où le délit a été commis, soit, si l'infraction commise à l'étranger l'a été en temps de guerre contre un ressortissant d'un pays allié du Luxembourg, au sens de l'art. 117 al. 2 du Code pénal (arrêté grand-ducal du 14 juillet 1943), par l'autorité du pays dont l'étranger lésé est ou était ressortissant. (Arrêté grand-ducal 25 mai 1944).

Le Luxembourgeois qui aura commis à l'étranger l'une des infractions prévues aux articles 198, 199, 199bis et 383 du Code pénal, pourra être poursuivi et jugé dans le Grand-Duché, bien que le fait ne soit pas puni par la législation du pays où il a été commis et que l'autorité luxembourgeoise n'ait reçu soit une plainte de la partie offensée, soit une dénonciation de l'autorité du pays où l'infraction a été commise » (Dispositions ajoutées par la loi du 23 mai 1927, art. 3 à l'art. 383 C.P. et par la loi du 11 janvier 1939, art. 2 aux art. 198, 199 et 199bis C.P.).

L'étranger coauteur ou complice d'un crime commis hors du territoire du Grand-Duché par un Luxembourgeois pourra être poursuivi au Grand-Duché, conjointement avec le Luxembourgeois inculpé au après la condamnation de celui-ci.

BIJLAGE 2.

Luxemburgse wet.

Wetboek van Strafvordering.

Artikel 5. — Ieder Luxemburger die zich, buiten het grondgebied van het Groothertogdom, schuldig heeft gemaakt aan een misdaad die de Luxemburgse wet strafbaar stelt, kan in het Groothertogdom vervolgd en berecht worden.

Ieder Luxemburger die zich, buiten het grondgebied van het Groothertogdom, schuldig heeft gemaakt aan een feit dat de Luxemburgse wet als wanbedrijf kwalificeert, kan in het Groothertogdom worden vervolgd en berecht ...

Behalve wat betreft de misdaden en wanbedrijven gepleegd in oorlogstijd, zal evenwel zowel in geval van misdaad als van wanbedrijf, geen vervolging plaatshebben wanneer de verdachte, uit hoofde van hetzelfde misdrijf, in het buitenland is berecht en vrijgesproken.

Hetzelfde geldt wanneer de verdachte, na er veroordeeld te zijn, zijn straf heeft ondergaan of genade heeft gekregen, dan wel wanneer verjaring is ingetreden.

Hechtenis ondergaan in het buitenland als gevolg van het misdrijf dat aanleiding geeft tot de veroordeling in het Groothertogdom, wordt afgetrokken van de duur van de vrijheidsstraffen.

In geval van wanbedrijf tegen een Luxemburger of een vreemdeling, kan slechts vervolging worden ingesteld op vordering van het openbaar ministerie; de vervolging moet worden voorafgegaan door een klacht van de beledigde partij of zijn familie, dan wel door een officiële aangifte hetzij van de overheid van het land waar het wanbedrijf is begaan aan de Luxemburgse overheid, of wanneer het misdrijf in het buitenland in oorlogstijd is bedreven tegen een onderdaan van een geallieerd land van Luxemburg, in de zin van artikel 117, lid 2, van het Strafwetboek (Groothertogelijk besluit van 14 juli 1943), van de overheid van het land waarvan de benadeelde vreemdeling onderdaan is of was (Groothertogelijk besluit van 25 mei 1944).

Een Luxemburger die in het buitenland een van de misdrijven bepaald in de artikelen 198, 199, 199bis en 383 van het Strafwetboek heeft bedreven, kan in het Groothertogdom worden vervolgd en berecht, al is de daad niet strafbaar krachtens de wet van het land waar zij is bedreven en de Luxemburgse overheid geen klacht heeft ontvangen van de beledigde partij en geen aangifte van de overheid van het land waar het misdrijf is begaan (Bepaling door de wet van 23 mei 1927, artikel 3, toegevoegd aan artikel 383 van het Strafwetboek en door de wet van 11 januari 1939, artikel 2, aan de artikelen 198, 199 en 199bis van het Strafwetboek).

Een vreemdeling, mededader van of medeplichtige aan een misdaad die, buiten het grondgebied van het Groothertogdom, door een Luxemburger is bedreven, kan in het Groothertogdom worden vervolgd samen met de Luxemburgse beklaagde of na de veroordeling van deze.

Sauf dans les cas prévus à l'art. 7 ci-après et dans ceux d'un crime ou délit commis en temps de guerre, à l'étranger, par un Luxembourgeois contre un ressortissant luxembourgeois ou d'un pays allié, la poursuite des infractions prévues par le présent article n'aura lieu que si l'inculpé est trouvé, soit dans le Grand-Duché, soit en pays ennemi ou si le Gouvernement obtient son extradition (Arrêté grand-ducal du 25 mai 1944, dispositions rétroactives au 10 mai 1940 pour les art. 5, 6 et 7).

Behalve in gevallen als bepaald in het navolgende artikel 7 en ingeval van misdaad of wanbedrijf in oorlogstijd in het buitenland bedreven door een Luxemburger tegen een onderdaan van het Groothertogdom of van een geallieerd land, heeft de vervolging van de misdrijven bepaald bij dit artikel slechts plaats wanneer de beklaagde, hetzij in het Groothertogdom, hetzij in een vijandelijk land wordt gevonden of wanneer de regering zijn uitlevering verkrijgt (Groothertogelijk besluit van 25 mei 1944, bepaling met terugwerkende kracht tot 10 mei 1940, wat betreft de artikelen 5, 6 en 7).